

Snus eller tidtabell?

Opinionen kring ett svenskt medlemskap i EG är på väg att fördela sig i tre jämnstora delar mellan dem som är för, dem som är emot och dem som inte vet vad de tycker.

Jämfört med den överväldigande Ja-majoritet som rådde för något år sedan, och i förhållande till den klara Ja-dominans som finns i hela det etablerade Sverige, innebär detta en snabb förändring.

Man kan spekulera om orsakerna till opinionsförändringen. Sant är att media-rapporteringen kring EG i huvudsak är negativ. Att fred råder är ingen nyhet att göra braskande rubriker kring. Det går inte (eller görs i alla fall inte) några konsumentekon kring allt som är bra i europeiska länder, medan allt som är dåligt någonstans blir en nyhet med det underförstådda hotet att det kanske blir just så här om vi är medlemmar i EG.

EG har blivit den verkliga ankjournalistikens arena, där larmrapporter om snusförbud, djurmisshandel och frosseri i sprit och knark får florerat obemötta i någon dag innan de försvinner i nyhetsbruset. Kvar lämnas dock en bitter bismak och kanske ett växande obehag inför Europa hos lyssnare och läsare.

Rimligt är också att anta, i likhet med statsministern, att opinionen kring EG går igenom ett antal naturliga faser. Efter den första entusiasmen, börjar vi pröva invändningar och kritiskt granska den familj vi sökt inträde i, för att till sist sannolikt likväl välja det enda raka.

Men vare sig opinionsförändringen beror på en verklig förändring eller bara är ett uttryck för beslutsprocessens olika skeden, måste den tas på största allvar. Folkomröstningen i Danmark bekräftar faran i att utgå ifrån att "folk till sist tar sitt förnuft till fånga".

Bland anhängarna, till vilka denna tidsskrift tillhör pionjärerna, är blotta risken av ett nej allvarligt nog. Men även för andra är det som händer allvarligt. Vi har just nu en ytlig, falsk och fördummande debatt om EG. Bara den nej-anhängare som ser målet som överordnat metoderna kan gilla det. Om det vi nu ser också blir folkomröstningens EG-debatt är det endast de som hävdar att riktigt viktiga frågor inte skall underställas folkomröstningar som kan triumfera.

Ansvar för att debatten har blivit så här platt faller också på alla inblandade. Nej-sidan bär ansvaret för att fiska i grumligt vatten, när de för att främja EG-motståndet endast söker exploatera räds-lan för det nya, främlingsfientlighet och okunnighet.

Media bär ansvaret för ankjournalistiken som dominerar varje inlägg om EG, möjligtvis med undantag för dem som kommer från ett antal kunniga Bryssel-korrespondenter. Om media hade rapporterat om Sverige som de gör om EG, hade minsta torgmötetal av Bert Karlsson, uttalande av Stig Malm eller riksdagsmotion av vänstern presenterats som en ny lag.

Men även medlemskapets anhängare måste kritiseras för sitt sätt att driva debatten. Det är som om EG-medlemskapets starka stöd har tagits så för givet att det inte har behövts några argument i sak. I stället har EG blivit ett tillhygge för att motivera alla andra krav som tar tid och energi att argumentera för.

De tidigare oppositionspartierna hänvisade till EG för att motivera skattesänkningar, jordbrukssubventionernas bevarande (eller avskaffande) och mycket annat. Den nuvarande oppositionen hänvi-

sar till EG för att stärka facket's makt eller för att lufta sina förhoppningar om att den starka staten skall kompletteras med en stark överstat.

Industrin använder flitigt EG-anpassningen som ursäkt när de gör något kunderna ogillar. Och varje organisation, kommun eller myndighet med självaktning tar till det kommande EG-arbetet som motiv för att kräva pengar, inflytande och nya tjänster. Om "EG-anpassning" blir det magiska uttryck med vilket vad som helst kan ursäktas och motiveras är det kanske inte så konstigt att folk blir misstänksamma.

Regeringen har också gjort ett misstag när den valt att avpolitiserat EG-frågan. EG har blivit ett beredningsärende, om än med egen minister, och inte politik. Regeringens budskap i EG-frågan har blivit ett enda ord som uttalas ständigt och med stor dramatik: Tidtabellen.

"Tidtabellen håller" är det regelbundna glädjetroppet från regeringskansliet. Varje gång EG-ministern, statsministern eller någon annan träffat sina motsvarigheter i EG-länderna meddelas det triumfatoriskt att vi har "fått accept på tidtabellen". Som om det vore en simpel busslinje vi skall folkomrösta om!

Nu måste alla EG-medlemskaps vänner inse att det faktiskt är en ståndpunkt värd att tala och att argumentera för. Det kräver att vi nu inser tre saker.

För det första att EG är ett politiskt projekt och inte bara ett beredningsärende för utrikesförvaltningens tekniker. EG skapades av den politiska ambitionen att göra krig i Europa omöjliga. Det är det mest ambitiösa och framgångsrika fredsprojektet historien känner. EG bygger på antagandet att fred bäst uppnås genom fri

handel, fri rörlighet och ömsesidigt beroende. Därmed är det naturligtvis ett såväl ideologiskt som politiskt projekt.

Därmed inte sagt att EGs och sedermera EUs politiska utveckling är förutbestämd. Tvärtom, lika litet som Sverige på förhand är bestämt att vara ett socialistiskt eller ett liberalt samhälle är EGs utveckling avgjord. EGs, liksom Sveriges, utveckling ligger i dess medborgares händer för avgörande.

Inom EG finns självfallet ideologiska spänningar, ofta dolda bakom orden subsidiaritet – för det decentraliserade och mångfacetterade Europa- respektive harmonisering – för det standardiserade och centralstyrda Europaprojektet.

Därför måste, för det andra, anhängarna av ett svenskt medlemskap inte bara bemöda sig om att argumentera för EG, utan också för det Europa de vill vara med i EG för att skapa. Och de måste förklara varför det inte är konstigt att två personer kan vara för medlemskap utan att ha samma Europavision, eller – för den delen – varför man kan vara för medlemskap utan att jubla över allt som görs i parlament, kommission eller andra EG-institutioner.

För det tredje måste även alternativet börja diskuteras. Alternativet till ett svenskt medlemskap är inte att vi återinför 1950-talet. Alternativet är inte ens status quo. Alternativet är ett Sverige med världens mest exportberoende näringsliv, hopplöst isolerat från sina marknader. Alternativet är ett Sverige dömt till den saktfärdiga anpassningen utan inflytande i den europeiska B-serien.

Frågan om ett svenskt EG-medlemskap handlar varken om snusförbud eller tidtabell. Det handlar om anpassning eller inflytande.